

ประวัติและวิวัฒนาการของการประชาสัมพันธ์
EVOLUTION OF PUBLIC RELATIONS

การประชาสัมพันธ์ในยุคเริ่มแรก

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เชื่อกันว่ามนุษย์เกิดขึ้นในโลกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่ง
แสนปี และในยุคเริ่มแรกนี้ยังไม่รู้จักการตั้งถิ่นฐานทำนากเป็นหลักแหล่ง อาชีพเริ่มแรกนั้นจึง
เป็นการเลี้ยงสัตว์ และเร่ร่อนกันไปเรื่อย ๆ ตามที่หมีอาหารและทุ่งหญ้าที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อซากกลอน
ก็เร่ร่อนหาแหล่งใหม่กันต่อไป ซึ่งในแต่ละกลุ่มนั้นก็จะมีหัวหน้าหรือว่าจำฝูงที่ไ้รับการยกย่องให้มีอำนาจ
สูงสุดในการปกครอง ซึ่งเป็นหลักฐานที่ความมนุษย์ได้รู้จักการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ เป็นหัวหน้ากับผู้ที่
อยู่ ภายใต้การปกครองมาแล้วตั้งแต่โบราณกาล ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับทุก ๆ คนในชุมชน
จึงต้องมีแผนงานที่จะอำนาจความราบรื่นและความเป็นปึกแผ่นให้แก่ชุมชนของตน ตลอดจนผูกความ
สัมพันธ์ไว้ให้เป็นกลุ่มเป็นก้อนอย่างแน่นแฟ้นจึงมีอยู่มาก

คุณสมบัติที่ ๑ เติมของมนุษย์คือการแสดงกิริยาท่าทาง เพื่อที่จะให้ทราบความมุ่งหมายของ
กันและกัน แลต่อมายังได้รู้จักใช้ปากเพื่อต่อไปยังหูแล้วเข้าไปยังหัวใจ ทั้งนี้ใ้การประชาสัมพันธ์ใน
ยุคเริ่มแรกนี้จึงสันนิษฐานได้ว่าคงจะมีความมุ่งหมายอยู่ ๓ ประการ คือ

- ๑. เป็นการบอกกล่าว
- ๒. เป็นการชักจูง
- ๓. เป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่น

และในสมัยนั้นสื่อหรือเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ถ่ายทอดความคิดเห็นยังไม่ทันสมัยเหมือนในปัจจุบัน
ซึ่งมีทั้งหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้สื่อในการถ่ายทอดในสมัยนั้นจึงใช้
วิธีการง่าย ๆ ก็คือ การใช้กิริยาท่าทางในการติดต่อกัน และต่อมายังได้รู้จักการใช้เสียงและการขีด
เขียนในระยะต่อมา ซึ่งก็นับได้ว่าเป็นความก้าวหน้าของการประชาสัมพันธ์ในขั้นหนึ่ง ในสมัยเริ่มแรก
นั้นผู้ที่ เป็นหัวหน้าก็ได้พยายามสร้างเกียรติและความยิ่งใหญ่ของตนเอง เพื่อที่จะสถาปนาตนเป็นกษัตริย์
หรือเจ้าแผ่นดิน ดังเช่นในสมัยอาณาจักรสุมาตรา บาบิโลเนีย อัสซีเรีย และเปอร์เซีย ซึ่งเป็น
ผลก่อให้เกิดวรรณคดีและศิลปกรรมเป็นจำนวนมากล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องราวในการทำสงครามขยาย

อาณาจักร การสร้างศิลปกรรม เช่นปิรามิด ศิลปินกรีก รูปแกะสลัก อนุสาวรีย์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีได้มีการเผยแพร่เรื่องราวเป็นบทร้อยแก้วร้อยกรอง และบทเพลง ซึ่งบางทีก็เป็นการปลุกใจให้ต่อสู้กับศัตรู เช่นปราชญ์ชาวกรีกโบราณ ชื่อโฮเมอร์ ผู้ประพันธ์เรื่อง ไอเวียส และโอดีสซีย์ แต่ในขณะเดียวกันนี้ประชาชนก็ยังจะสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นไปยังเบื้องบนได้ด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากเนื้อหาวรรณคดีที่ทำหน้าที่เขียนขอบกพร่องของพวกขุนนางซึ่งมีอยู่ไม่ใช่น้อย

ในประเทศกรีกโบราณนั้น นักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ชื่อ เฟเนลอน โคกลัวเอาไว้ว่า "_____ ในกรุงเอเธนส์ การทุกอย่างยอมแล้วแต่พลเมืองจะเป็นผู้วินิจฉัย และพลเมืองจะวินิจฉัยไปในรูปใดก็สุดแต่คนปากของนักวาทศิลป์ _____" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเสรีภาพในการพูดการแสดงความคิดเห็นของชาวกรีกในยุคนั้นเป็นสิ่งธรรมดา และเรื่องนี้เราทราบกันดีก็จากประวัติศาสตร์ว่า กรีกโบราณนี้มีการปกครองในระบบประชาธิปไตยผู้นำของรัฐ ผู้พิพากษา ข้าราชการ ตลอดจนนายทหารล้วนแล้วแต่ราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมาทั้งสิ้น ทั้งนี้การบริหารกิจการบ้านเมืองต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเราเรียกกันในสมัยนี้ว่า "ประชามติ" (Public Opinion) ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการถกเถียงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง โดยใช้สถานกีฬาโอลิมปิก หรืออาจใช้ศูนย์การค้าเอเธนส์เป็นที่ชุมนุม ในสมัยนั้นเกิดขบวนการประชาธิปไตยอย่างมากมาย เช่น ซิเซโร (Cicero) ดีมอนเธนส์ (Demon Thenes) และอีโซคราติส ทั้งสามคนนี้เป็นนักวาทศิลป์ที่ชาวโลกในปัจจุบันนี้ยังคงกล่าวขวัญกันอยู่บุคคลเหล่านี้ยังมีความสามารถในการเผยแพร่ความคิดเห็นและเรียกร้องให้ประชาชนที่นิยมในความคิดเห็นของตน

ในยุคเดียวกันนี้ชาวโรมันก็เฝ้ามองเห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) และอิทธิพลของประชามติ (Public Opinion) และก็ได้มีการบัญญัติศัพท์เกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมาใช้บ้างแล้ว เช่น "Romores (Rumours = ข่าวลือ) Vox Populi (Voice of People = เสียงของประชาชน) Pobliaoae (Public Affairs = สังคมกิจ)" ซึ่งรูปแบบการปกครองของชาวโรมันก็เป็นแบบประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน โดยมีสภาซีเนต สถานูแทนราษฎร และราษฎรมีสหิทธิทางการเมืองอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังมีปราชญ์คนหนึ่งชื่อ คลิสซ่านัส โคคิควิชองคะแนนเสียงเรียกว่า "ฮอสตราซัน" (ลัทธิเปลือกหอย) คือ ถ้าบุคคลใดก่อความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง วิธลงโทษก็คือให้ประชาชนเขียนความคิดเห็นลงในเปลือกหอยแล้วเอาไปใส่ไว้ในที่บรรจุเพื่อนับคะแนนความคิดเห็นนั้น นอกจากนี้ชาวโรมันยังได้ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ด้วยการสร้างอนุสาวรีย์ รูปปั้น แกะสลัก (เช่นกฎหมาย

๑๒ โตะ ซึ่งแกะสลักลงบนโต๊ะหิน ๑๒ โตะ เพื่อทำการเผยแพร่ให้ราษฎรได้รู้เห็นโดยทั่วกัน) การก่อสร้างตลอดจนวาทีศิลป์ และยังมีเครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่ก้าวหน้ากว่าใคร ๆ ทั้งหมด คือ "ทางการได้ออกหนังสือพิมพ์เป็นรายวันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ชาติตะวันตก" เนื่องจากเพราะเหตุว่า จูเลียส ซีซาร์ ได้มองเห็นความสำคัญของการสร้างประชาชาติ จึงได้ให้สภาผู้แทนราษฎรหมายขึ้นฉบับหนึ่ง ความว่า เพื่อโฆษณาเผยแพร่กิจการของสภาผู้แทนให้ประชาชนได้ทราบ โดยให้ป้ายประกาศานสีขาวเขียนประกาศ เรียกว่า "Album" และหนังสือพิมพ์นั้นชื่อเป็นทางการว่า "Acta Diurna" ซึ่งแปลได้ว่า "แถลงข่าวรายวัน" ซึ่งในแถลงข่าวรายวันนี้จะมีประกาศกฎหมาย ประกาศการคลังเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายตลอดจนการเก็บภาษีอากร ประกาศข่าวการเกิด - การแต่งงาน ตาย ประกาศข่าวไฟไหม้ และภัยพิบัติ หิมะ หนังสือพิมพ์นี้เกิดขึ้นตั้งแต่ประมาณ ๖๐ ปีก่อนคริสตกาล และออกติดต่อกันมาเรื่อยได้ถึง ๔๐๐ ปี คือจนถึงสมัยย้ายเมืองหลวงจากกรุงโรม ไปอยู่ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล

การประชาสัมพันธ์ทางคานเอเซีย

ส่วนการวิวัฒนาการของการประชาสัมพันธ์ ของทางคานชาวจีนหรือเอเชีย นั้นเริ่มตั้งแต่ ๔๐๐๐ - ๕๐๐๐ ปี ก่อนพุทธกาลโดยจีนซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือของจีนปัจจุบันนั้นการปกครองของจีนในยุคก่อนพุทธกาลมีลักษณะคล้ายประชาธิปไตย ผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือพระเจ้าแผ่นดิน ได้รับภาระแต่งตั้งจากประชาชน ราษฎรมีหน้าที่ช่วยกันรักษาความสงบ รัฐประศาสน์นโยบายของผู้เป็นหัวหน้าจึงอยู่ในขอบเขตของประชาชาติอยู่บ้าง อารยธรรมของจีนเจริญมาเรื่อย ๆ มีการประดิษฐ์ตัวหนังสือขึ้นมาใช้สอนอาชีพการห่านา การทอเกวียน การค้นคว้าวิชาดาราศาสตร์ วิชาการปกครอง การชลประทาน

ในคอนตันพุทธศักราช กษัตริย์ได้เพิ่มอำนาจของตนมากขึ้น ในสมัยพระเจ้าจินฉีวงศ์ ได้สถาปนาตนเองเป็นไฮรอสวรรค์ มีการสร้างกำแพงเมืองจีนยาวถึง ๒,๐๐๐ ไมล์ (พ.ศ. ๓๖๕) เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สมัยนั้น นอกจากพงศาวดาร คำกลอนเพลงขับตลอดจนบทละคร แล้วยังมีการสร้างศิลปะอีกมากมาย ตลอดจนประเพณีให้ประชาชนเรียกชนชาติอื่นว่า "คนป่า" หรือ "ผี" และได้มีผู้คิดทำการ ราชโศกเมื่อ ประมาณ พ.ศ. ๔๐๐ จากนั้นการพิมพ์หนังสือด้วยแม่พิมพ์ก็ได้เริ่มขึ้น และกิจการหนังสือ ก็ได้เริ่มขึ้นอย่าง เป็นลำดับเป็นต้นตั้งแต่นั้นมา

ส่วนทางคานอินเคียนั้น เป็นแผ่นดินของชน ๒ ชาติ คือ พวกเชื้อสายนีโกรที่เรียกว่า คาวี-เคียน ซึ่งเป็นเจ้าของดินเค็ม และต่อมาหลายพันปีก่อนพุทธกาล มีชนชาวผิวขาวจากอิหร่าน เมโส-โปเตเมีย และแถบทะเลสาบแคสเปียน ซึ่งเป็นเชื้อสายอริยกะอพยพเข้ามา พวกนี้ได้นำเอาอารยธรรม มาสู่อินเคีย และได้ออกตั้งศาสนาพราหมณ์ มีการแบ่งชนวรรณะ ปราชาซึ่งอยู่ในวรรณะสูงได้แก่วรรณะ-คักชน ๒ เรื่อง คือ มหาเทพพรหมารตะ และมหาเทพวิรามณะ ซึ่งเป็นเครื่องหมายในการประชาติ-พันธ์ของพวกกษัตริย์และพราหมณ์ที่ทรงอิทธิพลที่สุด และยังมีจนทุกวันนี้

ในอินเคียนก็ได้เกิดมาปราชญ์เชือกษัตริย์ขึ้น คือ เจ้าชายสิทธิตตะ ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด พุทธศาสนา และเป็นยุคที่ได้ทำลายความเชื่อเรื่องชนชั้นวรรณะและได้สอนให้คนได้รู้จักวิธีการเอาชนะความ ทุกข์ด้วยความจริงและเหตุผล พุทธศาสนาได้เผยแพร่ออกไปสู่ประชาชนด้วยการเทศน์สั่งสอนของพระองค์และ พระสงฆ์เป็นสาวก ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ. ๒๔๖) พระองค์เป็นผู้ทรงพระปริชาสามารถ ในการศึกษาสงครามเป็นอย่างยิ่งได้ทรงทำสงครามขยายดินแดนอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง ภายหลัง พระองค์เมื่อหน่ายในการศึกษาสงคราม และได้ทรงคิดว่ามันไม่ใช่อำนาจที่แท้จริง จึงได้หันมาศึกษาเรื่อง ชรรมะ และได้รู้แจ้งว่าชรรมะเป็นอำนาจอันแท้จริง พระองค์จึงได้เผยแพร่มหาศาสนาออกไปอย่างกว้าง ขวาง และยึดใ้ได้มีการส่งสมณะออกไปเผยแพร่นานาประเทศอีกด้วย ถึงแม้ว่าอารยธรรมทางคาน ตะวันออกซึ่งได้เจริญรุ่งเรืองได้เปรียบกับทางคานตะวันตกก็ตาม แต่มาในระยะสามสี่พันปีที่ผ่านมา ทางคาน ตะวันออกก็ได้เจริญชากว่าทางคานตะวันตกจนตามแทบไม่ทัน ส่วนทางคานการประชาติพันธ์ก็เช่นกัน ทางคานตะวันตกก็ได้วิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว

กิจการหนังสือพิมพ์และการปฏิวัติฝรั่งเศส

การพิมพ์หนังสือนั้นได้เริ่มมีขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๑๔๕๐ โดยการแกะแม่พิมพ์ไม้เป็นหน้า ๆ พอพิมพ์เสร็จแล้วก็ทิ้งไป (ซึ่งจีนคิดวิธีนี้ไว้ก่อนชาวตะวันตกถึง ๑๕๐๐ ปี) ต่อมาความจำเป็นที่จะต้องใช้ คำรามิมากขึ้น ชาวฮอลันดา ชื่อคอสเต จึงได้คิดวิธีทำแม่พิมพ์แยกเป็นตัว ๆ เพื่อเรียงพิมพ์ และชาวเยอรมัน

ชื่อ กูเทนเบอร์ก ได้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2000 โดยใช้วิธีการพิมพ์แบบคอสเทร่ ค่อมวา ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปก็ได้จัดตั้งโรงพิมพ์ขึ้น ได้มีการแปลคำกรีก โรมัน แล้วเผยแพร่ไปสู่ประชาชน

ส่วนกิจการหนังสือพิมพ์นั้นได้เริ่มขึ้นที่เมือง แฟรงเฟอ์ก ในเยอรมัน เมื่อปีพ.ศ. 2152 ในอังกฤษเมื่อปีพ.ศ. 2165 และในฝรั่งเศสเมื่อปีพ.ศ. 2174 แหล่งกำเนิดประชาคมอีก 2 แห่ง คือ **Coffee Houses** ในอังกฤษ และ **Salons** ในฝรั่งเศส ซึ่งมีอยู่มากมาย และเป็นที่ชุมนุมของประชาชน เช่นพวกนักประพันธ์ นักศึกษา นักปรัชญา นักศาสนา นักศิลปะ และนักหนังสือพิมพ์ ก่อนที่ประชาคมจะเริ่มเป็นที่สนใจของพวกนักปราชญ์และคนหนุ่มซึ่งเชคส์เปียร์³ ได้กล่าวไว้ในบทประพันธ์เรื่อง "พระเจ้าเฮนรี่ที่ 5" ว่า "ประชาคมได้ช่วยให้ข้าขึ้นครองราชบัลลังก์" และ "ประชาคมคือ เจ้าแห่งความสำเร็จ" (*The Mistress of Success*) ผลของการค้นคว้าในค่านประชาคมนี้ ทำให้เกิดการปฏิวัติในฝรั่งเศสสาเหตุนั้นก็เนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของสถานะเดิม คือความไม่เป็นธรรมในการเก็บภาษีอากร ประชาชนที่ยากจนนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษี แต่ส่วนพวกพระ พวกขุนนาง แม้ว่าจะร่ำรวยแต่ก็ไม่ต้องเสียภาษี และแถมยังมีสิทธิพิเศษอีกด้วย

และเมื่อฝรั่งเศสได้เข้าช่วยอเมริกาทำสงครามประกาศอิสรภาพกับอังกฤษด้วยแล้วก็ยังทำให้เศรษฐกิจของฝรั่งเศสตกต่ำลงมาก พระเจ้าหลุยส์ที่ 6 ได้แก้ปัญหาการคลังโดยการขึ้นภาษี แต่ก็ไม่ไฉนผล และราษฎรที่โคกลับมาจากความช่วยเหลือในอเมริกานั้นก็ได้ทำการเผยแพร่ความคิดเรื่องเสรีภาพและความเป็นธรรมในการเสียภาษีของอเมริกาไปสู่ประชาชน ทำให้ประชาชนมองเห็นความไม่เป็นธรรมมากขึ้น และในที่สุดก็ได้ยกกำลังเข้าทำลายคุกบาสทิล เมื่อปี ค.ศ. 1789 และการปฏิวัติได้ขยายตัวรุนแรงขึ้น รัฐธรรมนูญฉบับแรกของคณะปฏิวัติจึงได้ประกาศออกสู่ประชาชน ได้ให้เสรีภาพในการดูและการวิจารณ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ คณะปฏิวัติได้ใช้เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์โดยยึดหลัก "Words and Deeds" เพื่อเรียกร้องประชาคมสนับสนุนการดำเนินการ การปฏิวัติครั้งนี้ได้มีการพิมพ์หนังสือ

³ สะอาด คันศุภผล ส.ค.หน้า 208

เล่นละคร จักตั้งหนังสือพิมพ์ และวิธีการอื่น ๆ อีก ในปี พ.ศ. 1792 รัฐสภาแห่งชาติได้
 ทรากกฎหมายจักตั้งทบวงการโฆษณาขึ้นชื่อ "Bureau D'Esprit" (Bureau of the
 Spirit) นับได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และ Napoleon Bonaparte วีระบุรุษ
 ผู้ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศสนั้นก็ เป็นนักการประชาสัมพันธ์ที่สามารถรู้จักใช้คำพูดปรา-
 ศรัยเป็นที่จับใจของราษฎร และปลุกใจทหารในบังคับบัญชา แต่ในขณะเดียวกันกับที่ Napoleon
 ได้ใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างประชามติในยุโรป ประเทศที่เป็นศัตรูก็ได้ดำเนินการ
 โฆษณาตอบโต้เช่นเดียวกัน เช่นมีการออกหนังสือพิมพ์ Post ในอังกฤษ และหนังสือ Rhe-
 inischer merkur ในเยอรมัน เพื่อต่อต้านลัทธิโบนายาปกติสม์ หลังจากที่ Napoleon
 ได้สิ้นอำนาจลงแล้ว George Canning รัฐบุรุษของอังกฤษได้นิยามคำว่าประชามติ เมื่อครั้ง
 ปฏิบัติในฝรั่งเศสและสมันโยไปเสียนว่า "เป็นพลังที่น่าสะพึงกลัวกว่าพลังใด ๆ ที่เคยมีมาใน
 ประวัติศาสตร์มนุษยชาติ"

การประชาสัมพันธ์ในการเลิกทาสในสหรัฐอเมริกา

หลังจากการประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับประเทศอังกฤษแล้ว สหรัฐอเมริกาก็ได้
 ปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตยในรูปรีพับลิค และได้ขยายจาก 13 โคลนนี่ เป็น
 48 รัฐ (ปัจจุบันมี 51 รัฐ) และได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การสื่อสารคมนาคมก็ได้รับ
 การปฏิรูป ได้มีการประดิษฐ์โทรเลขและเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ และในขณะนี้เองที่คนอเมริกัน
 ได้ระลึกลงถึงมนุษยธรรมในการซื้อขายทาส ซึ่งเป็นนิโกรจากอัฟริกาและส่วนมากแล้วทำงานอยู่
 ในรัฐทางตอนใต้ ส่วนผู้ต่อต้านนั้นส่วนมากเป็นคนในรัฐทางฝ่ายเหนือ ได้มีการจัดตั้งสมาคม
 ต่อต้านการซื้อขายทาส ซึ่งก็ได้รับการต่อต้านจากรัฐต่าง ๆ ทางตอนใต้ แต่ว่ารัฐทางฝ่าย
 เหนือมันก็ได้ทำการดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้คือ

1. รวมสมาคมต่อต้านระบบทาสซึ่งตั้งอยู่ตามท้องถิ่นในมลรัฐต่าง ๆ เข้าเป็น
 องค์การนักกวาดล้างระบบทาสแห่งสหรัฐอเมริกาเพียงแห่งเดียว
2. ต่อต้านการค้าและผลิตภัณฑ์ที่มาจากแรงงานของทาส
3. รวบรวมลายเซ็นของประชาชนผู้มีความคิดเห็นให้เลิกทาสให้มากที่สุด แล้ว
 ส่งไปให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายตน เพื่อเป็นหลักฐานโจมตีระบบทาสในรัฐสภา

4. เผยแพร่สิ่งพิมพ์โฆษณาที่คัดค้านระบบนิยามทาส
5. พยายามโน้มน้าวให้รัฐบาล และนักการเมืองทางมลรัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะทางภาคเหนือโคกทรากฎหมายและออกระเบียบปฏิบัติไปในทำนองเลิกล้มระบบทาส
6. จัดตั้งขบวนการไต่คินเพื่อช่วยเหลือทาสให้หนี

ภัยเหตุนี้จึงทำให้เกิดประชามติขึ้น 2 ฝ่าย คือฝ่ายหนึ่งนิยมระบบทาส อีกฝ่ายหนึ่งต่อต้านระบบทาส ในวันที่ 6 พฤศจิกายน อับราฮัม ลินคอล์น ผู้นำฝ่ายระบบเลิกทาสได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี ทำให้พวกผู้นำของรัฐทางใต้ไม่พอใจ บางรัฐเรียกผู้แทนของตนกลับประเทศแยกตัว ทำให้รัฐบาลกลางเห็นว่ารัฐฝ่ายใต้แบ่งแยกสหรัฐซึ่งขัดกับเจตจำนงของประชาชนสหรัฐ สงครามเลิกทาสจึงได้เกิดขึ้น ในระหว่างสงครามนั้นค่างก็ได้อาศัยการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชามติเข้าข้างตน แต่ในที่สุดแล้วฝ่ายเหนือก็ชนะ

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 การประชาสัมพันธ์ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญ นักการประชาสัมพันธ์ของประเทศต่าง ๆ ได้เข้าร่วมกับรัฐบาลของตนทำสงครามจิตวิทยากับประเทศของศัตรู และชักจูงประชาชนของประเทศที่เป็นกลางให้เห็นภัยกับฝ่ายตน พอสงครามยุติพวกนี้ก็ยังคงทำหน้าที่ต่อไปอีก เพื่อสู้กับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่ตามมาหลังสงครามสงบ มีใช้แต่รัฐบาลเท่านั้นที่มองเห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ แม้แต่บรรดางานการธุรกิจ บริษัทการค้าและอุตสาหกรรม ตลอดจนสถาบันการศึกษาชั้นสูง ค่างก็ได้สังเกตเห็นถึงคุณค่าของการประชาสัมพันธ์ แต่การประชาสัมพันธ์ในสมัยนั้นยังไม่ได้เป็นแบบระบบ 2 ทิศทาง (Two-way Process) คือยังเป็นระบบทางเดียว โดยมุ่งแต่โฆษณาสู่ประชาชนแต่ทางเดียว ยังไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยการวิจัยประชามติ หรือทดสอบความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้

ในระหว่างปี.ศ. 2443-2463 นั้นเป็นระบบวิวัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากว่าไคมีผู้ประณิษฐ์คิดค้นกลไกขึ้นอีกมาก หนังสือพิมพ์ราคาถูกลงทำให้ประชาชนนิยมอ่านมากขึ้น และเชื่อถือในจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์มากขึ้น ในระหว่างปี

พ.ศ. 2463-2468 วิद्यุและโทรทัศนก็ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้วงการประชาสัมพันธ์ได้ใช้สื่อชนิดใหม่นี้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีใช้อยู่แล้ว

การประชาสัมพันธ์สมัยใหม่

การเริ่มต้นของแนวความคิดที่แท้จริงของการประชาสัมพันธ์นั้นได้เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ในระยะที่ Andrew Jackson เป็นประธานาธิบดี ซึ่งในสมัยนี้สหรัฐอเมริกาได้มีหนังสือพิมพ์ออกมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในโลก โดย Ben Day ได้ออกหนังสือพิมพ์เป็นคนแรกชื่อ "New York Sun" ในปี ค.ศ. 1833

ในปี ค.ศ. 1920 นักการประชาสัมพันธ์ได้ยอมรับว่า การประชาสัมพันธ์มิใช่มุ่งแต่จะบอกกล่าวแก่ประชาชนเท่านั้น แต่จะต้องรักษาความเข้าใจอันดีของประชาชนต่อองค์การ เพื่อผลประโยชน์ต่อความเข้าใจและค่านิยมของประชาชน สำหรับขั้นตอนในการวิวัฒนาการของการประชาสัมพันธ์ได้ริเริ่มโดย Edward L. Bernays ผู้ซึ่งเป็นที่ปรึกษาท่านการประชาสัมพันธ์ในสมัยแรก⁴ และเป็นนักวิชาการประชาสัมพันธ์แห่งสหรัฐอเมริกา ผู้ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้ค้นคว้ารวบรวม ตลอดจนสร้างทฤษฎีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่แพร่หลายมากที่สุด Bernays ได้เป็นผู้ค้นคิดว่าการประชาสัมพันธ์นั้นเกี่ยวข้องกับสถาบันทางการเมืองโดยสาเหตุจากประชามติ (Public Opinion) ในหนังสือชื่อ "Crystallizing Public Opinion" ซึ่งพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 1923 โดยได้อธิบายถึงประชามติตั้งแต่สมัยกรีกและสมัยโรมันโบราณ จนถึงยุโรปสมัยกลาง และสมัยการปฏิวัติในอเมริกาจนถึงสงครามกลางเมืองในสหรัฐอเมริกา โดยให้ข้อสังเกตว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประชาชนมีบทบาทอยู่ด้วยเสมอ ดังนั้นการปกครองของรัฐจึงต้องรับฟังเสียงประชามติ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยการใช้การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือ แต่อย่างไรก็ตาม Bernays ก็เป็นเพียงนักวิชาการที่ได้ค้นคิดและรวบรวมทฤษฎีของการประชาสัมพันธ์เท่านั้น แต่มิใช่ผู้ให้กำเนิดวิชาการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่

⁴ Canfield & More "Public Relations" Principle case and Problems P.12 -

ประมาณปี ค.ศ. 1900 กิจกรรมทางค่านธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ที่มีความเจริญทางค่านอุตสาหกรรมโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา บรรดาพวกพ่อค้า นายทุน นักธุรกิจได้เริ่มตระหนักว่า สมัยของการปิดหูปิดตาประชาชนนั้นควรเลิกไปได้แล้ว การค่านธุรกิจจะได้ผลนั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชน และการที่จะได้รับการสนับสนุนนั้นก็จะต้องมีการให้ข่าวสารแก่ประชาชนด้วยจึงเป็นสมัยของ "Public be Informed" ซึ่งเกิดขึ้นจากนักหนังสือพิมพ์หนุ่มชาวอเมริกันชื่อ Ivy Lee ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น "บิดาของการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่" (Father of Modern Public Relations) Ivy Ledbetter Lee เป็นบุตรของนายกเทศมนตรีเมืองจอร์เจีย สำเร็จการศึกษาทางค่านวารสารศาสตร์จากมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน สหรัฐอเมริกา เมื่อศึกษาจบก็ได้เข้าทำงานเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ในนิวยอร์กถึง 5 ปี ในปี ค.ศ. 1904 Lee ได้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายโฆษณาการแห่งชาติในระหว่างการณรงค์เลือกตั้งประธานาธิบดี และเขาก็ได้รับตำแหน่งสูงในพรรคคิมแคร์ทด้วย

ในปี ค.ศ. 1906 Lee ได้ประสบความสำเร็จในค่านการทำงานอีกครั้ง เมื่อค่นงานอุตสาหกรรมเหมืองฟูกันนักทฤษฎีงาน และประท้วงขอความเป็นธรรมอย่างรุนแรง Lee ซึ่งขณะนั้น เขาได้ตั้งสำนักงานเพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ (Press Agent) ให้หนังสือพิมพ์และหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำหน้าที่ใกล้เคียงเรื่องนี้ เป็นผลสำเร็จ (Lee ตั้งสำนักงานในปี ค.ศ. 1903) ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง นายจ้าง ลูกจ้าง และประชาชนทั่วไป และภัยเหตุนี้เองที่ทำให้เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของการประชาสัมพันธ์ในสมัยนั้น หลังจากนั้น Lee ได้ประกาศเผยแพร่กิจการสำนักงานประชาสัมพันธ์ของเขาไปยังบรรดาธิการหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในเมือง ซึ่งเรียกว่า "Declaration of Principles" เพื่อเตือนให้นักหนังสือพิมพ์และสำนักงานประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ได้สังวรณไว้ว่าควรได้มีการเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนโดยไม่ปิดบัง ความว่า

"ที่นี่ไม่ใช่สำนักงานลับ เราทำงานอย่างเปิดเผย มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอข่าวโดยไม่ปิดบัง และที่นี่ก็ไม่ใช่สำนักงานโฆษณาด้วย งานของเราคือกรให้รายละเอียดของข่าวสารอันเป็นสารอย่างตรงไปตรงมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ตาม....."

กล่าวโดยย่อแผนงานของเราเปิดเผยทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจหรือว่าประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะสนับสนุนสถาบันหนังสือพิมพ์ และประชาชนให้มีการเสนอข่าวสารที่มีคุณค่าและน่าสนใจแก่ประชาชน"

ค่ายเหตุนี้จึงทำให้ชื่อเสียงของ Lee คองคัง และได้รับมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญ ๆ อยู่เสมอและก็สำเร็จลงได้ค่ายก็ อย่างเช่นในปี ค.ศ. 1906 เป็นผู้แถลงข่าวของบริษัท Pennsylvania Railroad ในปี ค.ศ. 1914 เป็นผู้ประสานงานธุรกิจของมหาเศรษฐี John D. Rockefeller ซึ่งได้เผยแพร่ชื่อเสียงของมหาเศรษฐีผู้นี้ไปทั่วโลก และในปีเดียวกันนี้ เขาก็ได้รับตำแหน่งกรรมการแถลงข่าวสารของสหรัฐ ทำหน้าที่ซึ่งแรงเหตุผลที่สหรัฐอเมริกาท้องเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1

การทำงานของ Lee ถือได้ว่าเป็นการปฏิวัติเปลี่ยนโฉมของการประชาสัมพันธ์ใหม่จากความเชื่อเก่า ๆ ที่ว่า ประชาชนโง่เขลาไม่จำเป็นต้องรู้อะไร (Public be Dammed) ไปสู่แนวความคิดใหม่ที่ว่า ประชาชนควรรู้อะไรบ้าง (Public be Informed) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนไปสู่การประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ ในระบบที่เรียกว่า Two-Way Process คือการเผยแพร่ข่าวสารจากสถาบันหรือองค์การไปสู่ประชาชน และในขณะเดียวกันก็พยายามสดับตรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อองค์การหรือสถาบันด้วย ซึ่งต่างกับในสมัยก่อน ๆ ที่ทำการโฆษณาเผยแพร่จากสถาบันไปสู่สังคมแต่เพียงทางเดียว และ Lee ก็เป็นคนแรกที่ใช้คำว่า "Publicity" (การโฆษณาเผยแพร่หรือการบอกกล่าวเผยแพร่) กับคำว่า "Advertising" (การโฆษณาสินค้า) เพื่อแสดงถึงความแตกต่างกับคำว่า "Public Relations" (การประชาสัมพันธ์) คำว่า "Public Relations" นี้ผู้ที่กำหนดใช้ขึ้นเป็นคนแรกคือ Theodore Newton Vail และใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1908 ซึ่งเขาได้เขียนไว้ในรายงานประจำปีขององค์การโทรศัพท์และโทรคมนาคมอเมริกัน ที่เขาได้เป็นประธานองค์การอยู่ในขณะนั้น และต่อมา Vail เองก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้บุกเบิกวิชาการประชาสัมพันธ์อีกผู้หนึ่งด้วย เช่นเดียวกับ Bernays และ Lee

กล่าวโดยสรุปแล้วการประชาสัมพันธ์ที่แท้จริงและถูกต้องตามหลักของการประชาสัมพันธ์นั้นเกิดขึ้นในอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1900-1919 และมีวิวัฒนาการเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับอย่างรวดเร็วกว่าประเทศใด ๆ เพราะว่าได้มีเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์เกิดขึ้นอย่างมากมาย และในขณะเดียวกันประเทศต่าง ๆ ในยุโรปก็ได้วิวัฒนาการทางด้านการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน และได้มีการค้นคว้างานสาขาใหม่นี้เป็นอันมาก และมีข้อสังเกตว่าการประชาสัมพันธ์ในอดีตก็ยังคงมีความสับสนอยู่มากระหว่างคำว่า การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การติดต่อสื่อสาร และการแจ้งความ เพราะว่าลักษณะการกระทำนั้นปะปนกันอยู่

วิวัฒนาการของการประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย

Evolution of Public Relations in Thailand

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์นับตั้งแต่ชนชาติไทยเมื่อหลายพันปีก่อนพุทธศักราชในสมัยอาณาจักรอัยลาว จนกระทั่งถึงสมัยสุโขทัย ซึ่งได้เริ่มตั้งแต่เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1800 นั้นชนชาวไทยก็ได้พร้อมใจกันยกพ่อนูนบางกลางท่าวขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์ ทรงพระนามว่า "พ่อนูนศรีอินทราทิตย์" อาณาจักรไทยในเขตสุวรรณภูมิจึงได้เริ่มต้นเป็นหลักแหล่งที่มีอิสรภาพ และได้ขยายเป็นปึกแผ่นแน่นหนามาเป็นประเทศไทยจนทุกวันนี้

การโฆษณาเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาวไทยนับตั้งแต่ได้อพยพมาจากอาณาจักรไทยเมือง จนกระทั่งสายไทยกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียกว่า "ไทยน้อย" ได้มาตั้งเป็นอิสระภาพได้ ณ กรุงสุโขทัยนี้ คงใช้วิธีการดั้งเดิม คือการใช้คำพูดเพื่อปลุกใจ การประชุมป่าวร้อง การใช้เพลงปลุกใจ และการสรรเสริญวีรกรรมของบรรพบุรุษ ตลอดจนการสร้างตำนานที่แสดงถึงชาติกำเนิดของชนชาติไทยขึ้น ตลอดจนการปลุกฝังจิตใจในความเป็นไทยให้เกิดขึ้นในชนชาติไทย แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ลูกหลานของชนชาติไทยทางอีสาน ก็ยังคงเรียกตนเองว่า ไทอาคี หรือไทอาหม ทางแคว้นฉานหรือเงี้ยว ก็เรียก ไทยใหญ่ ทางญวนก็เรียกว่า ไทยดำ และทางลาวก็เรียกตนเองว่า ไทลาวเช่นกัน

ในสมัยสุโขทัย อันเป็นยุคที่โคกทำการตั้งถิ่นฐานจนมั่นคงแล้ว มีทั้งปราสาท ราชวังและวัดวาอาราม ตลอดจนการจัดระเบียบการปกครอง จึงเป็นเครื่องมือในการ สร้างความนิยมมาสู่จิตใจของประชาชน มีการสร้างวรรณคดีทางศาสนา การประชุมราษฎร การสร้างนิยายปรัมปราเพื่อสรรเสริญคุณงามความดีและความสามารถของผู้เป็นประมุข ตัวอย่างที่สำคัญก็คือหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่ กล่าวถึง พระราชอาณาจักร เสรีภาพของประชาชน การยื่นเรื่องราวคำร้องทุกข์ต่อพ่อขุน การประชุมราษฎรที่คงทาส ตลอดจนการประดิษฐ์อักษรไทยหรือลายสือไทยขึ้นมาใช้เมื่อปี พ.ศ. 1826 เหล่านี้ เป็นต้น

สมัยกรุงศรีอยุธยา ในระหว่างปี พ.ศ. 1892-2310 การเผยแพร่บันทึกได้ ใช้วิธีการเขียนหนังสือ หรือว่า "จาร" ลงบนสมุดข่อย หรือเรียกว่า ผูกใบลาน ซึ่งนับ ว่าวิธีนี้ก็ได้ใช้กันมาแล้วตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัย ได้มีการสร้างวรรณคดีสรรเสริญพระมหากษัตริย์และวีรกรรมของชนชาติไทย การทราบกฎหมาย การป่าวร้อง ประเพณีการศึกษาร้องฎีกา ตลอดจนพิธีรีตองอันเป็นเทศกาลสำคัญของชาติ ซึ่งมีติดต่อกันไปตลอดปี

สมัยกรุงธนบุรี ในสมัยนี้ก็เป็นยุคทองบ้านกูเมืองที่ระส่ำระสาย เพราะการ รุกรานของพม่า การประสาสัมพันธ์ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชนั้น ก็คือทรง นิยมการเสด็จออกไปเยี่ยมเยือนทุกซอกซอกของราษฎรอยู่เสมอ

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สำหรับในสมัยนี้ได้เริ่มรับเอาวัฒนธรรมใหม่ ๆ จาก ประเทศทางแถบตะวันตก เช่นการพิมพ์ซึ่งได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทย เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2378 ผู้นำเข้ามาก็คือ พวกมิชชันนารีชาวอเมริกัน ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาท สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และในปีรุ่งขึ้นจึงได้มีการพิมพ์หนังสือเป็นภาษาไทยขึ้นเป็นครั้งแรก (หนังสือแผ่นหนึ่งเป็นตัวอักษรไทย ของเรเวอเรนทร์อบินสัน) ในปี พ.ศ. 2380 หมอปลัดเล ได้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นชื่อว่า "โรงพิมพ์หมอออเมริกัน" ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลสำเหร่ ธนบุรี

และในปี พ.ศ. 2382 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัว ก็ได้ทรงว่าจ้างหมอปัสกัเลพิมพ์ไบบลิโอประกาศพระบรมราชโองการห้ามสูบบุหรี่ เป็นจำนวนถึง 9,000 ฉบับ นับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ทางราชการได้เริ่มใช้การพิมพ์เอกสารโฆษณาเผยแพร่สู่ประชาชน พอในปี พ.ศ. 2387 พวกมิชชันนารีก็ได้ทำหนังสือพิมพ์ข่าวเป็นภาษาไทยออกเป็นครั้งแรก เรียกว่า "บางกอกริศเคอ" อยู่ได้ไม่ถึงปีก็หยุดไป และพอในปี พ.ศ. 2408 ก็ได้ออกหนังสือเป็นรายปักษ์ เป็นข่าวภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งบทความรู้ และจดหมายจากผู้อ่านถึงบรรณาธิการด้วย พอออกได้ครบ 2 ปีก็เลิกไป

ในปี พ.ศ. 2401 รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดให้ตั้งโรงพิมพ์หลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง และได้พระราชทานนามว่า "โรงอักษรพิศุการ" ได้เริ่มพิมพ์หมายประกาศของทางราชการเป็นครั้งแรก และในปีนั้นเองได้โปรดให้พิมพ์ "หนังสือราชกิจจานุเบกษา" ฉบับปฐมฤกษ์ขึ้น นับได้ว่าเป็นวารสารการประชาสัมพันธ์ของทางราชการฉบับแรก และยังได้ยั่งยืนมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

และในปี พ.ศ. 2408 ได้เริ่มมีการลงแจ้งความโฆษณาสินค้าและธุรกิจในหนังสือพิมพ์เป็นครั้งแรก โดยหมอปัสกัเลลงพิมพ์ "หนังสือแถลงการ" ในท้ายหนังสือพิมพ์บางกอกริศเคอ ฉบับลงวันที่ 16 มิถุนายน นั้นได้มีการรับโฆษณาให้กับร้านค้าโดยทำเป็นแบบโฆษณาย่อค้วย เรียงติดต่อกันไปในท้ายฉบับ ที่น่าสังเกตคือในหนังสือพิมพ์บางกอกริศเคอฉบับเดียวกันนี้ได้ตีพิมพ์ ".....มีหนังสือประกาศมาแก่กรมพระอาดิษณ....." เรื่องเกี่ยวกับการประกาศห้าม เขียนลงหนังสือพิมพ์ในแง่ที่จะก่อร้ายป้ายสีแก่ประชาชนผู้สุจริต นับว่าเป็นการแจกข่าวของทางราชการ ไปให้หนังสือพิมพ์เป็นครั้งแรกในประเทศไทย

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรับปรุงหนังสือราชกิจจานุเบกษา ให้ออกเป็นรายสัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2419 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน นับเป็นวารสารการประชาสัมพันธ์ของทางราชการเริ่มแรกและยั่งยืนที่สุด ได้ลงข่าวเกี่ยวกับราชสำนัก ประกาศกฎหมายและเรื่องสำคัญอื่น ๆ ของทางราชการ

ในระยะต่อมาใกล้ ๆ กันนั้น สังฆราชชาวฝรั่งเศสชื่อ ปาลเลอกัว (Pallegois) แห่งอัครวิกรมคารอติคในประเทศไทย ได้นำเอาวิชาการถ่ายภาพมาสู่ประเทศไทยเป็นครั้งแรก และได้ทำการสอนวิชานี้ให้แก่บรรดาข้าราชการไทยด้วย ซึ่งในจำนวนนั้นก็มีพระยากระสาภิณกิจโกศล (โหมท อนาคต) ซึ่งนับได้ว่าเป็นช่างถ่ายภาพคนไทยคนแรกด้วย

ในระหว่างสมัยรัชกาลที่ 4-5-6-7 นั้นก็ได้มีหนังสือพิมพ์ออกใหม่หลายฉบับด้วยกัน บางฉบับก็มีอายุไม่ทันข้ามปีก็ต้องเลิกไป แต่ความงามฉบับนั้นก็มิใช่นานกว่าสิบปีก็มี

ในระหว่างปี พ.ศ. 2447-2448 ได้มีภาพยนตร์เข้ามาฉายในไทยเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นภาพยนตร์ฝรั่ง ฉายที่นครเกษมโดยยกโรงเป็นกระโจมน้ำใบ ส่วนการถ่ายทำภาพยนตร์ในเมืองไทยนั้นมีขึ้นในปี พ.ศ. 2453 โดยบริษัท Richard Burton Holmes ได้ส่งคณะถ่ายทำมาจากอเมริกาและสร้างภาพยนตร์ในเมืองไทย เป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย ในปี พ.ศ. 2465 ได้มีนักถ่ายทำภาพยนตร์ชาวอเมริกันร่วมมือกับกรมสรรพากรมรดกไฟถ่ายทำภาพยนตร์นี้ขาย ชื่อเรื่อง "นางสาวสุวรรณ" จนกระทั่งปีพ.ศ. 2470 ก็ได้มีคนไทยล้วน ๆ จัดตั้งบริษัทถ่ายทำภาพยนตร์ขึ้นเองเป็นครั้งแรก โดยทำการผลิตเรื่อง "โชคสองชั้น" ขึ้นเป็นครั้งแรก

ส่วนกำเนิดของสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยนั้น ได้เริ่มขึ้นโดยบริษัทวิทยุเยอรมันชื่อ "เหล็ฟงเกน" ได้ส่งนายช่างพร้อมด้วยเครื่องรับ-ส่งวิทยุเข้ามาแสดงการรับส่งระหว่างกรุงเทพ ฯ เกาะสีชังใหญ่ ในปีพ.ศ. 2447 ต่อมาในปี 2450 ทางราชการทหารเรือและทหารบกได้สั่งซื้อเครื่องรับส่งสัญญาณวิทยุสนามแบบมาร์โคนีมาใช้เป็นครั้งแรก และในปีพ.ศ. 2471 พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงคมนาคมในสมัยนั้น ได้สั่งซื้อเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงขนาดเล็กจากต่างประเทศมา 1 เครื่อง ขนาด 200 วัตต์ และได้ทดลองส่งกระจายเสียงจากสถานีกรมไปรษณีย์โทรเลขที่วัดเสียบ และเจ้าหน้าที่วิทยุที่ศาลาแดงได้พยายามประกอบเครื่องส่งเองอีก 1 เครื่องกำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ และในปี พ.ศ. 2472 กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เองนั้นก็ได้อีกเครื่องส่งกำลัง

2 กิโลเมตรจาก บริษัทฟิลลิปส์ ประเทศฮอลแลนด์ (ประเทศเนเธอร์แลนด์) และตั้งสถานีส่งที่ตำบลพญาไท เปิดส่งกระจายเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2473 ซึ่งตรงกับวันพระราชพิธีฉัตรมงคล ซึ่งได้เปิดสถานีโดยใ้โดยผู้เชิญกระแสพระราชดำริของรัชกาลที่ 7 ซึ่งได้ถ่ายทอดจากพระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาทไปตามสายเข้าเครื่องส่งที่พญาไท นับว่าเป็นครั้งแรกและเป็นกำเนิดของ "สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย" ของรัฐบาล ซึ่งต่อมาได้โอนเข้ามาอยู่ในการดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์ครบถ้วนทุกวันนี้

และงานค่านโยบายเผยแพร่ของทางราชการ ได้เริ่มขึ้นเมื่อมีสื่อทันสมัยในระบอบที่เกิดความก้าวหน้าใหม่ ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็ยังไม่มีหน่วยงานใดรับภาระหน้าที่ทางด้านนี้ให้แก่ทางรัฐบาลโดยเฉพาะ และในระยะก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 นั้นก็ได้มีประวัติของการประชาสัมพันธ์ที่น่าภูมิใจมีไม่น้อย ซึ่งจะเห็นได้จากการพิมพ์ใบปลิวประกาศห้ามสูบบุหรี่ในปี พ.ศ. 2382 การตั้งโรงพิมพ์หลวงในพระบรมราชวัง และการออกหนังสือราชกิจจานุเบกษาในปีพ.ศ. 2401 ต่อจากนั้นก็ได้มีการออกวารสารการประชาสัมพันธ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ เช่นข่าวสารการ(พ.ศ.2418) ยุทธโฆษรายเดือนของกระทรวงกลาโหม(ซึ่งได้เริ่มเมื่อปีพ.ศ. 2437) วิทยากรรายปักษ์ของคุรุสภา (เริ่มพ.ศ. 2449) แถลงการณ์คณะสงฆ์รายเดือน (เริ่ม พ.ศ. 2456) สมุทรสาร รายเดือน (เริ่มพ.ศ. 2457) เสนาศึกษา และแพร่วิทยาศาสตร์ รายเดือน (เริ่ม พ.ศ. 2458) นาวิกศาสตร์ (เริ่ม พ.ศ. 2460) ลูกเสือสยามรายเดือน (เริ่มพ.ศ. 2464) ข่าวอำเภอ (ออกและเลิกภายในปี พ.ศ. 2467) แถลงการณ์สาธารณสุข รายเดือน (พ.ศ. 2467) กสิกร รายเดือน (พ.ศ. 2470) ทหารปืนใหญ่และทหารราบรายเดือน (พ.ศ. 2471) ฯลฯ เป็นต้น

เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 นั้นได้มีหน่วยงานโฆษณาจัดทำแถลงการณ์สู่ประชาชน ซึ่งเป็นกำลังสนับสนุนที่สำคัญประการหนึ่งโดยได้จัดตั้งเป็น "กองการโฆษณา" ขึ้นในรัฐบาลคณะปฏิวัติ ทำหน้าที่ให้ข่าวสาร

และสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับหนังสือพิมพ์ และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรมในปี พ.ศ. 2476 จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น "สำนักงานโฆษณาการ" โดยขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี และได้โอนกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมาจากกรมไปรษณีย์ โทรเลข ในปี พ.ศ. 2483 ได้เปลี่ยนเป็นกรมโฆษณา และในปี พ.ศ. 2495 ได้เปลี่ยนเป็นกรมประชาสัมพันธ์ ในปัจจุบันกรมประชาสัมพันธ์ได้ทำหน้าที่เสมือนหน่วยงานกลางในการ ดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้รัฐบาลเผยแพร่ข่าวสาร และความรู้ทางราชการสู่ประชาชนโดย ผ่านหนังสือพิมพ์ และวิทยุกระจายเสียง และสื่อประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ยังได้ขยายงานไป สู่ประชาชนในส่วนภูมิภาค โดยได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ขึ้นทางภาคเหนือ ที่จังหวัดลำปาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น และภาคใต้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสงขลา นอกจากที่กล่าวมาแล้ว กรมประชาสัมพันธ์ยังได้มีโครงการจัดตั้งหน่วยงานประ- ชาศสัมพันธ์จังหวัดขึ้นในส่วนภูมิภาคต่อไปอีกด้วย ส่วนทางด้านโฆษณาเผยแพร่ไปยังต่างประเทศ นั้น ได้มีการส่งกระจายเสียงด้วยวิทยุคลื่นสั้นมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้ขยาย รายการให้กว้างขวางยิ่งขึ้นภายหลังสงคราม และได้มีการจัดตั้งหน่วยงานแถลงข่าวไทยขึ้น ในต่างประเทศ 2 แห่งแล้ว คือ ที่กรุงลอนดอน และที่กรุงวอชิงตัน เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความ ชำนาญในด้านการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ ทางกรมประชาสัมพันธ์จึงได้จัดตั้งสถาบันการศึกษา วิชาการประชาสัมพันธ์คามมิกของคณะรัฐมนตรี โรงเรียนการประชาสัมพันธ์และหน่วยงานนี้ เป็นศูนย์กลางสำหรับฝึกนักประชาสัมพันธ์ให้แก่ทางราชการ กระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร

ปัจจุบัน กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้ดำเนินงานโฆษณาเผยแพร่อยู่โดยทั่วไป ทางด้านอาหารก็ได้มีการปรับปรุงงานด้านการประชาสัมพันธ์อย่างเร่งรัดเช่นกัน ปัจจุบันนี้รัฐ - บาลก็ได้ให้ความสนใจและให้ความสนับสนุนแก่งานด้านการประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ ตลอดจน หน่วยงานธุรกิจต่าง ๆ ก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์เช่นกัน